

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, listopad 2011

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/141/2011

O RELIGIJNYM I SPOŁECZNYM
ZAANGAŻOWANIU POLAKÓW
W LOKALNYCH PARAFIACH

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

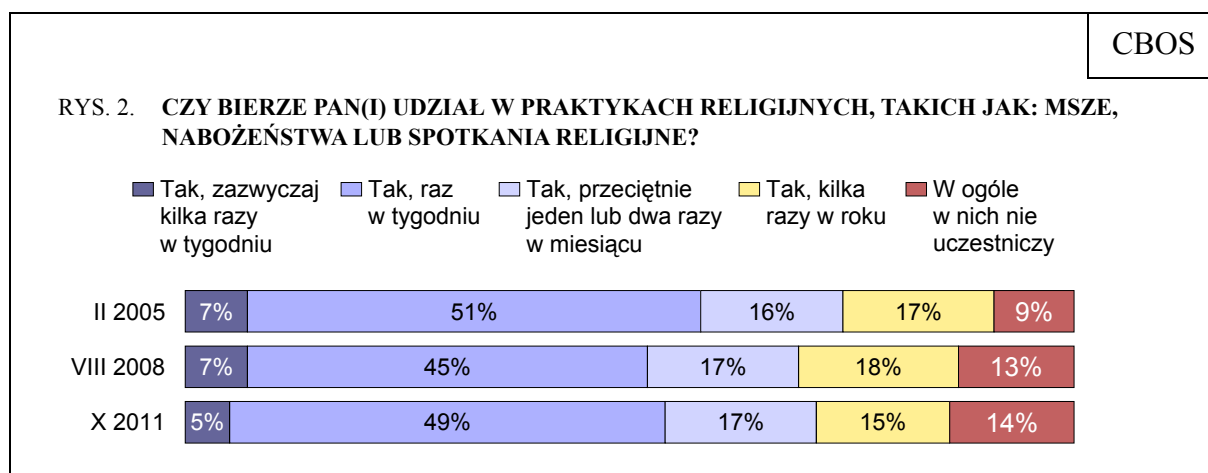
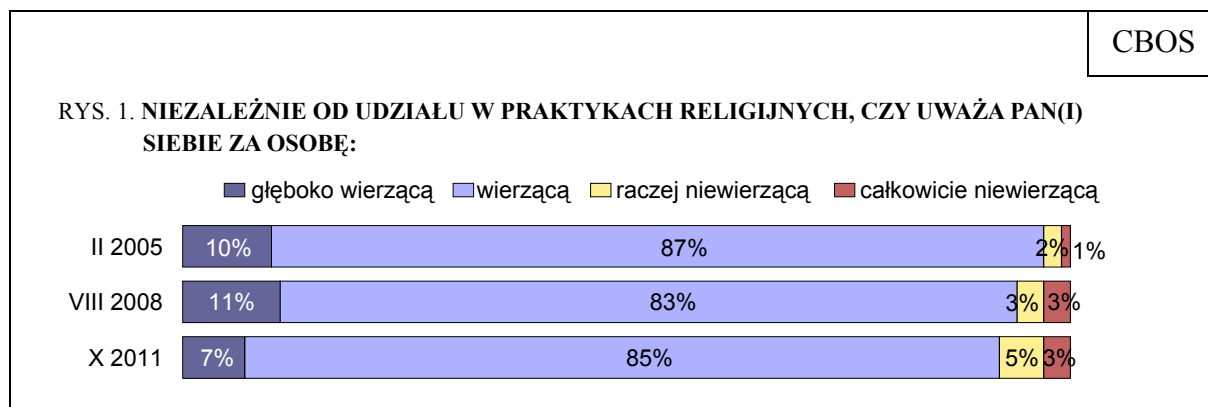
Z naszych wieloletnich badań wynika, że niezmiennie ważnym wymiarem życia Polaków jest ich stosunek do Boga i Kościoła¹. Świadczą o tym między innymi odpowiedzi na od lat zadawane autoidentyfikacyjne pytania o wiarę i praktyki religijne. Ostatnie pomiary pokazują, że wciąż około 95% badanych stanowią zadeklarowani katolicy, 92% uznaje siebie za osoby wierzące, a ponad połowa regularnie (przynajmniej raz w tygodniu) praktykuje religijnie².

Należy jednak podkreślić, że zarówno poziom wiary, jak i praktyk religijnych, choć wciąż stosunkowo wysoki, od 2005 roku – roku szczególnie ważnego dla religijności Polaków ze względu na powszechnie przeżywaną chorobę i śmierć papieża Jana Pawła II – nieznacznie, lecz dość systematycznie maleje. Od czasu kiedy ostatnio badaliśmy stosunek Polaków do parafii, zmalała nieco liczba wierzących (spadek o 2 punkty), przybyło zaś (wzrost o 2 punkty) niewierzących, przy czym największa różnica dotyczy tych, którzy swoją wiarę określają jako głęboką – ich liczba od 2008 roku spadła z 11% do 7%. W ciągu ostatnich trzech lat zmniejszył się również (o 2 punkty) odsetek praktykujących religijnie kilka razy w tygodniu, a wzrósł (o 2 punkty) – w ogóle niepraktykujących.

O ile zmiany odnotowane w ostatnich trzech latach mogą się wydawać niewielkie, o tyle w porównaniu z rokiem 2005 są już nieco bardziej znaczące. Liczba osób określających się jako wierzące (w tym głęboko) zmalała w tym czasie z 97% do 92%, natomiast niewierzących (raczej lub całkowicie) zwiększyła się ponad dwukrotnie (z 3% do 8%). Odsetek osób uczestniczących w praktykach religijnych przynajmniej raz w tygodniu zmniejszył się o 4 punkty, a liczba w ogóle niepraktykujących wzrosła z 9% do 15%.

¹ Zob. R. Boguszewski *Polak – na zawsze katolik? Polska religijność w latach 1989–2008 na podstawie badań CBOS* w: „Więź” nr 9 (599)/2008 oraz B. Wciórka „Wiara i praktyki religijne” w: *Polska, Europa, świat. Opinia publiczna w okresie integracji*, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2005.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (257) przeprowadzono w dniach 29 września – 5 października 2011 roku na liczącej 1099 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

W październikowym badaniu postanowiliśmy sprawdzić, czy te delikatnie zarysowujące się zmiany w zakresie religijności Polaków wpływają w jakiś sposób na ich relacje z lokalną parafią. W związku z tym, że tematykę tę podejmujemy w naszych badaniach już po raz kolejny, mamy możliwość sprawdzenia, czy i w jaki sposób zmienia się podejście Polaków do parafii działających w rejonie ich miejsca zamieszkania oraz jak z perspektywy ostatnich sześciu lat wygląda społeczne zaangażowanie w ich funkcjonowanie³.

UDZIAŁ W ŻYCIU RELIGIJNYM LOKALNEJ PARAFII

Niezmiennie dla znacznej większości Polaków (70%) podstawowym miejscem praktyk religijnych jest parafia działająca w ich społeczności lokalnej. Jedynie siedmiu na stu badanych (7%) zazwyczaj praktykuje w innej parafii – wybranej przez siebie lub rodzinę, a minimalnie mniejszy odsetek (6%) stanowią praktykujący w różnych kościołach. Tak jak

³ W przygotowaniu komunikat opisujący rzeczywistość parafialną.

przed trzema laty, ponad jedna siódma ankietowanych (15%) przyznaje, że na ogół nie bierze udziału w praktykach religijnych lub jedynie sporadycznie pojawia się w kościele – zazwyczaj z okazji ślubu, chrztu czy pogrzebu.

Można zauważyć, że od 2005 roku nieznacznie zmalał odsetek Polaków praktykujących w lokalnej parafii, natomiast minimalnie przybyło osób, które uczestniczą w praktykach religijnych poza swoim kościołem parafialnym. Od 2008 roku nie zmieniła się grupa niepraktykujących – deklaracje takie składa 15% badanych, a więc o 5% więcej niż sześć lat temu.

Tabela 1

Czy mógłby/mogłaby Pan(i) powiedzieć, gdzie, w jakim kościele, w jakiej parafii zazwyczaj uczestniczy Pan(i) w praktykach religijnych?	Wskazania według terminów badań		
	II 2005	VIII 2008	X 2011
	w procentach		
W kościele parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi	77	72	70
W kościele innej parafii, wybranej przez Pana(ią) lub rodzinę	5	6	7
W różnych kościołach, parafiach	7	5	6
Nie uczestniczy Pan(i) w praktykach religijnych lub bierze w nich udział bardzo rzadko, jedynie z okazji ślubu, chrztu, pogrzebu itp.	10	15	15
Trudno powiedzieć	1	2	2

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że we wszystkich grupach społeczno-demograficznych większość stanowią badani praktykujący w swojej lokalnej parafii (zob. tabele aneksowe). Zmienną, która w największym stopniu różnicuje odpowiedzi w tym względzie, jest miejsce zamieszkania. Im większa miejscowość, tym mniejsze przywiązanie do lokalnej parafii jako miejsca praktyk religijnych, wzrasta natomiast odsetek osób nieuczestniczących w mszach i nabożeństwach lub pojawiających się w kościele jedynie sporadycznie. Ponadto mieszkańcy największych miast częściej niż reszta badanych jako miejsce praktyk religijnych wskazują inny niż ich parafialny kościół, częściej też przyznają, że praktykują w różnych kościołach i parafiach.

Tabela 2

Miejsce zamieszkania	Czy mógłby/mogłaby Pan(i) powiedzieć, gdzie, w jakim kościele, w jakiej parafii zazwyczaj uczestniczy Pan(i) w praktykach religijnych?				
	W kościele parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi	W kościele innej parafii, wybranej przez Pana(i) lub rodzinę	W różnych kościołach, parafiach	Nie uczestniczy Pan(i) w praktykach religijnych lub bierze w nich udział bardzo rzadko, jedynie z okazji ślubu, chrztu, pogrzebu	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Wieś	83	4	5	8	0
Miasto do 20 tys. mieszk.	75	5	5	14	1
20-100 tys.	72	9	3	14	2
101-500 tys.	56	7	7	25	4
501 tys. i więcej mieszk.	43	10	15	29	2

Lokalna parafia stanowi centrum życia religijnego nie tylko dla mieszkańców wsi i małych miast, ale też dla osób często i regularnie uczestniczących w praktykach religijnych, mających co najmniej 65 lat, rolników, emerytów oraz badanych o najniższych dochodach *per capita*. Natomiast na praktykowanie w różnych kościołach poza mieszkańcami największych miejscowości decydują się przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści wyższego szczebla, badani z wyższym wykształceniem, a także młodzież studiująca i ucząca się. Stosunkowo najczęściej są to osoby nieregularnie praktykujące religijnie – zazwyczaj jeden lub dwa razy w miesiącu (zob. tabele aneksowe).

Udział ankietowanych w życiu religijnym lokalnej parafii sprowadza się przede wszystkim do uczestnictwa w mszach i nabożeństwach. Podobnie jak w poprzednich latach, niewiele osób deklaruje, że pogłębia swoją religijność we wspólnotach modlitewnych. Obecnie – tak jak w 2008 roku – jedynie sześciu na stu badanych (6%) należy w swojej parafii do jakiejś wspólnoty (rózańcowej, oazowej, Rodzin Nazaretańskich itp.), a co setny ankietowany deklaruje przynależność do wspólnoty działającej w innej parafii.

Członkami wspólnot modlitewnych są przede wszystkim badani, którzy zazwyczaj kilka razy w tygodniu uczestniczą w praktykach religijnych (49%), osoby w wieku 65 lat i starsze (23%), w tym zwłaszcza emeryci (18%), a ponadto badani z podstawowym wykształceniem (15%), najgorzej sytuowani (14%) oraz deklarujący prawicowe poglądy polityczne (11%). Niemal trzykrotnie częściej są to kobiety niż mężczyźni (11% wobec 4%).

Wspólnoty, do których należą respondenci, to przede wszystkim kółka różańcowe (wymienia je 6% ogółu ankietowanych). W działalność innych organizacji religijnych funkcjonujących na terenie parafii takich jak Liturgiczna Służba Ołtarza, Wspólnota Eucharystyczna, Odnowa w Duchu Świętym, Duszpasterstwo Akademickie itp. angażuje się, według deklaracji, jedynie co setny badany (1%).

UDZIAŁ W ŻYCIU SPOŁECZNYM LOKALNEJ PARAFII

KORZYSTANIE Z PARAFIALNYCH INICJATYW SPOŁECZNYCH

Parafia działająca w miejscu zamieszkania umożliwia nie tylko realizację potrzeb religijnych (co stanowi jej podstawową funkcję), ale pomaga także zaspokajać niektóre inne potrzeby. Po raz kolejny sprawdziliśmy, z jakich parafialnych inicjatyw korzystają Polacy.

Okazuje się, że podobnie jak trzy, sześć i siedemnaście lat temu badani najczęściej deklarują, że oni sami lub członkowie ich rodzin uczestniczą w organizowanych przez parafię pielgrzymkach do miejsc kultu religijnego w kraju (27%) lub za granicą (4%). Część rodzin bierze też udział w parafialnych imprezach kulturalnych (15%) oraz sportowo-turystycznych (11%). Nieco rzadziej respondenci deklarują, że dzieci i młodzież z ich rodzin wyjeżdżają na wakacje organizowane przez parafię (8%) oraz uczęszczają na różnego rodzaju zajęcia odbywające się w parafii (7%). Część rodzin wypożycza książki z parafialnych bibliotek (5%) oraz korzysta z pomocy charytatywnej oferowanej przez parafię: rzeczowej (5%), a czasami również finansowej (2%). Tylko nieliczni korzystają z zajęć w klubie emerytów i rencistów, z różnych form opieki nad dziećmi, ludźmi starymi, chorymi, a także z porad dla rodzin, konsultacji medycznych, różnych kursów kompetencyjnych (po 1% wskazań) oraz z innego rodzaju przedsięwzięć (2%).

RYS. 3. **CZY KORZYSTAŁ(A) PAN(I) LUB KTOŚ Z PANA(I) DOMOWNIKÓW Z ORGANIZOWANYCH W TEJ PARAFII:**

Ze zliczenia wszystkich odpowiedzi wskazujących na korzystanie z jakichkolwiek parafialnych inicjatyw wynika, że dwie piąte badanych lub członków ich rodzin (41%) to w jakiejś mierze beneficjenci swojej lokalnej parafii. Największa część z tej grupy (18% ogółu badanych) deklaruje korzystanie z jednego rodzaju przedsięwzięcia, jedna dziesiąta przyznaje, że oni lub ich bliscy są beneficjentami dwóch różnych inicjatyw parafialnych, a 13% wymienia co najmniej trzy formy wsparcia. Liczby te wskazują, że w porównaniu z pomiarem z 2008 roku krąg parafialnych beneficjentów wzrósł o 8 punktów procentowych i stanowi obecnie taki sam odsetek jak w 2005 roku. Znacząco zwiększyła się – zarówno w stosunku do 2005 roku, jak i do sytuacji sprzed trzech lat – liczba osób, które deklarują, że one same lub ich domownicy korzystają z co najmniej trzech spośród wyżej omawianych inicjatyw parafialnych, tym samym średni poziom korzystania z organizowanych przez parafię przedsięwzięć jest obecnie wyższy niż w latach ubiegłych.

Tabela 3

Liczba inicjatyw parafialnych, z których korzystają respondenci i ich rodziny	Odsetki wskazań w poszczególnych latach		
	2005	2008	2011
0	59	67	59
1	22	18	18
2	10	6	10
3 i więcej	9	9	13
Średni poziom korzystania z parafialnych inicjatyw:	0,80	0,71	0,92

W ciągu ostatnich trzech lat w największym stopniu wzrósł odsetek osób deklarujących uczestnictwo w imprezach kulturalnych (o 6 punktów) oraz wydarzeniach sportowych i turystycznych (o 4 punkty) organizowanych w ich parafiach. O 4 punkty (do 27%) wzrosła również liczba uczestników pielgrzymek do miejsc kultu religijnego w Polsce, organizowanych przez parafię. Przybyło też deklaracji wskazujących na udział dzieci i młodzieży w wyjazdach wakacyjnych i w parafialnych zajęciach, skierowanych do tej grupy osób w ramach różnego rodzaju klubów czy harcerstwa (po 3 punkty). Deklaracje uczestnictwa w innych inicjatywach oraz formach pomocy utrzymują się na porównywalnym – raczej niskim poziomie.

Tabela 4

Czy korzystał(a) Pan(i) lub ktoś z Pana(i) domowników z organizowanych w tej parafii:	Odsetki odpowiedzi twierdzących według terminów badań			
	XII '94	II '05	VIII '08	X '11
– pielgrzymek do miejsc kultu religijnego w kraju	21	27	23	27
– imprez kulturalnych, np. koncertów, teatru, wystaw	11	14	9	15
– imprez sportowych, turystycznych	4	9	7	11
– wyjazdów wakacyjnych dla dzieci i młodzieży	6	7	5	8
– różnych zajęć dla młodzieży, jak kluby, harcerstwo	6	6	4	7
– wypożyczalni książek	-	5	4	5
– pomocy rzeczowej (leki, żywność, ubrania itp.)	4	4	4	5
– pielgrzymek do miejsc kultu religijnego za granicą	2	3	4	4
– pomocy finansowej	1	1	2	2
– zajęć w klubie emerytów i rencistów	-	-	2	1
– opieki nad ludźmi starymi, niepełnymi	2	1	2	1
– opieki nad chorymi	-	-	1	1
– opieki na dziećmi	-	1	1	1
– porad dla rodzin (przeżywających rozpad, problemy wychowawcze, alkoholizm, narkomanię, przemoc itp.)	-	1	1	1
– porad medycznych	-	-	1	1
– kursów zawodowych, językowych, komputerowych, korepetycji	0	1	1	1
– innych przedsięwzięć	1	1	1	2

Mimo że liczba osób praktykujących religijnie nieznacznie spada, to parafialne inicjatywy cieszą się wciąż stosunkowo dużym, a nawet nieco większym niż dotychczas, zainteresowaniem. Korzystają z nich wprawdzie przede wszystkim osoby zaangażowane religijnie, ale nie brakuje również niewierzących i niepraktykujących, którzy uczestniczą w różnych parafialnych przedsięwzięciach lub korzystają z pomocy oferowanej przez parafie. Do beneficjentów przynajmniej jednego rodzaju wsparcia należy co ósmy spośród w ogóle niepraktykujących (13%) oraz co czwarty z tych, którzy uczestniczą w praktykach religijnych jedynie kilka razy w roku (26%).

Tabela 5

Deklaracje częstotliwości udziału w praktykach religijnych	Odsetek osób odpowiadających twierdząco na pytanie o korzystanie (osobiste lub kogoś domowników) z przynajmniej jednego przedsięwzięcia organizowanego w ich lokalnej parafii.
Kilka razy w tygodniu	70
Raz w tygodniu	52
1-2 razy w miesiącu	38
Kilka razy w roku	26
W ogóle nie uczestniczą	13

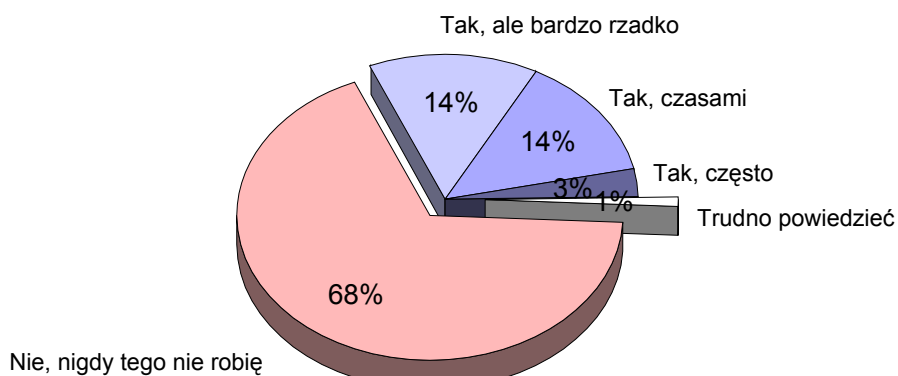
Z parafialnych inicjatyw społecznych, obok osób najbardziej zaangażowanych w praktyki religijne, najczęściej korzystają osoby o najniższych dochodach *per capita* (51% z nich stanowią beneficjenci przynajmniej jednej z parafialnych inicjatyw), mieszkańcy najmniejszych miast (49%) oraz badani o prawicowych poglądach politycznych (47%) – zob. tabele aneksowe.

DOBROWOLNA I NIEODPŁATNA PRACA NA RZECZ LOKALNEGO KOŚCIOŁA I PARAFIAN

Parafia często traktowana jest w Polsce jako szkoła społecznego działania na rzecz wspólnoty religijnej i społeczności lokalnej⁴. Obecnie – tak jak trzy lata temu – prawie co trzeci ankietowany (31%) przyznaje, że zdarza mu się dobrowolnie i nieodpłatnie pracować na rzecz parafialnego kościoła i parafian, przy czym zaledwie trzech na stu (3%) ocenia, że działa w parafii często, a pozostali udzielają się społecznie czasami (14%) lub bardzo rzadko (14%). Niezmiennie zdecydowana większość ankietowanych (68%) nigdy nie angażuje się społecznie na rzecz parafii.

⁴ Zob. komunikat CBOS „Polacy o swoich związkach z lokalną parafią. Opinie z lat 2005 i 2008”, wrzesień 2008 (oprac B. Wciórka).

RYS. 4. CZY ZDARZA SIĘ PANU(I) DOBROWOLNIE I NIEODPŁATNIE PRACOWAĆ NA RZECZ KOŚCIOŁA I PARAFIAN W PARAFII DZIAŁAJĄCEJ W PANA(I) OSIEDLU/WSI?

Choć od 2005 roku ubywa osób, które co najmniej od czasu do czasu angażują się na rzecz swojej społeczności parafialnej, a przybywa tych, którzy nigdy tego nie robią, to różnice te są jedynie minimalne. Można zatem stwierdzić, że poziom społecznego zaangażowania w funkcjonowanie lokalnych parafii od sześciu lat utrzymuje się na w miarę stałym poziomie.

Tabela 6

Czy zdarza się Panu(i) dobrowolnie i nieodpłatnie pracować na rzecz kościoła i parafian w parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi?	Wskazania według terminów badań					
	II '05		VIII '08		X '11	
	w procentach					
Tak, często	4		4		3	
Tak, czasami	16	34	15	30	14	31
Tak, ale bardzo rzadko	14		11		14	
Nie, nigdy tego nie robię	65	65	67	67	68	68
Trudno powiedzieć	1	1	3	3	1	1

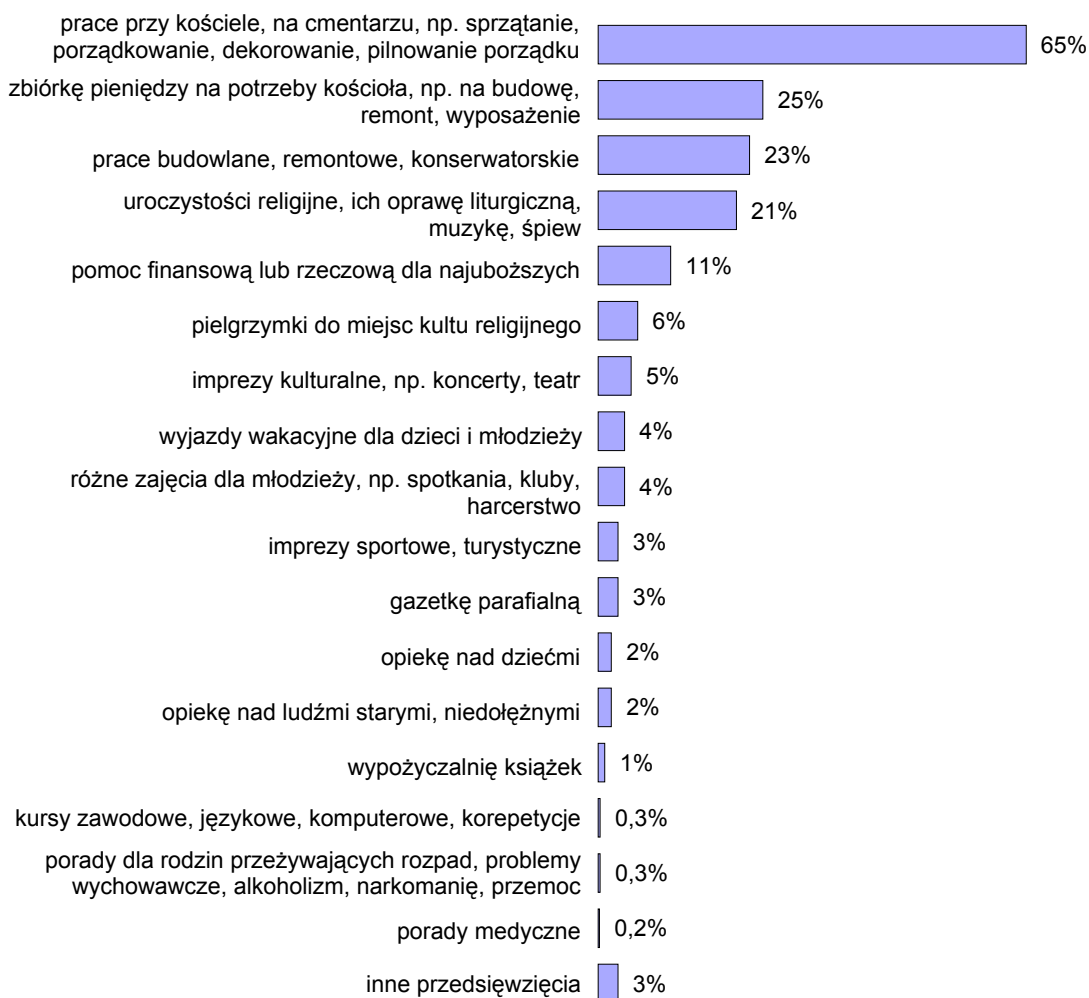
Badani, którzy potwierdzili, że zdarza się im (z różną częstotliwością) pracować społecznie, niezmiennie najczęściej poświęcają swój czas na sprawy bezpośrednio związane z funkcjonowaniem kościoła. Zgodnie z deklaracjami, dwie trzecie z tej grupy badanych organizuje lub pomaga prowadzić przy kościele rozmaite prace porządkowe (65%), jedna czwarta zajmuje się zbiórką pieniędzy na potrzeby kościoła (25%), a tylko nieco mniejszy odsetek stanowią ci, którzy podejmują prace budowlane, remontowe lub konserwatorskie (23%). Ważną płaszczyznę zaangażowania parafian stanowią również elementy związane ze sprawowaniem liturgii. Jedna piąta (21%) pomaga w prowadzeniu uroczystości religijnych poprzez zaangażowanie w ich oprawę liturgiczną, muzykę czy śpiew.

Rzadziej „parafialni społecznicy” działają na rzecz samych parafian. Co dziewiąty z nich włącza się w prowadzoną pomoc finansową lub rzeczową dla najuboższych (11%), a mniej liczni zajmują się organizacją pielgrzymek (6%), imprez kulturalnych (5%), wyjazdów wakacyjnych oraz różnego rodzaju zajęć dla dzieci i młodzieży (po 4%), a także wydarzeń sportowych i turystycznych (3%). Nieliczni współtworzą gazetkę parafialną (3%), opiekują się dziećmi oraz ludźmi starymi i niepełnymi (po 2%), a także wspierają wypożyczalnię książek (1%).

ODPOWIEDZI DEKLARUJĄCYCH, ŻE DOBROWOLNIE I BEZPŁATNIE PRACUJĄ NA RZECZ KOŚCIOŁA I PARAFIAN
W LOKALNEJ PARAFII (N=347)

CBOS

RYS. 5. CZY MÓGLBY/MOGLĄBY PAN(I) POWIEDZIEĆ, CO PAN(I) ROBI NA RZECZ KOŚCIOŁA I PARAFIAN W PARAFII DZIAŁAJĄCEJ W PANA(I) OSIEDLU/ WSI? CZY ORGANIZUJE PAN(I) LUB POMAGA PROWADZIĆ:

Mimo iż spośród ogółu badanych 67% deklaruje, że w żaden sposób nie angażuje się w pracę społeczną na rzecz parafii i parafian, to ze zliczenia wszystkich odpowiedzi twierdzących wskazujących na udział w prowadzeniu różnego rodzaju przykościelnych przedsięwzięć wynika, że w żadną z przedstawionych inicjatyw nie włącza się aż 72% badanych. Co siódmy respondent wskazał na jedną formę zaangażowania (14%), co dwunasty na dwie (8%), a tylko co szesnasty na trzy i więcej (6%). W porównaniu z poprzednimi pomiarami aktualny średni poziom zaangażowania Polaków na rzecz swoich lokalnych parafii okazuje się nieco niższy niż w latach 2005 i 2008.

Tabela 7

Liczba form zaangażowania na rzecz parafii i parafian	Odsetki badanych w poszczególnych latach		
	2005	2008	2011
0	67	72	72
1	18	12	14
2	9	9	8
3 i więcej	6	7	6
Średni poziom zaangażowania:	0,60	0,61	0,55

Osoby, które przyznają, że zdarza im się dobrowolnie i nieodpłatnie pracować na rzecz lokalnej parafii i parafian, rzadziej niż trzy lata temu deklarują zaangażowanie w prace budowlane, remontowe i konserwatorskie (spadek o 8 punktów). Nieznacznie zmniejszyła się też liczba tych, którzy wykonują prace porządkowe i dekoracyjne w kościele oraz tych, którzy pomagają w organizacji różnego rodzaju pielgrzymek (po 4 punkty). Pozostałe formy zaangażowania na rzecz parafii wskazywane są z podobną częstotliwością jak w 2008 roku.

Tabela 8

ODPOWIEDZI DEKLARUJĄCYCH, ŻE DOBROWOLNIE I BEZPŁATNIE PRACUJĄ NA RZECZ KOŚCIOŁA I PARAFIAN W LOKALNEJ PARAFII			
Czy mógłby/mogłaby Pan(i) powiedzieć, co Pan(i) robi na rzecz kościoła i parafian z parafii działającej w Pana(i) osiedlu/ wsi? Czy organizuje Pan(i) lub pomaga prowadzić:	Odsetki odpowiedzi twierdzących według terminów badań		
	II '05 N=364	VIII '08 N=320	X '11 N=347
– prace przy kościele, na cmentarzu, np. sprzątanie, porządkowanie, dekorowanie, pilnowanie porządku	79	69	65
– zbiórki pieniędzy na potrzeby kościoła, np. na budowę, remont, wyposażenie	28	25	25
– prace budowlane, remontowe, konserwatorskie	6	31	23
– uroczystości religijne, ich oprawę liturgiczną, muzykę, śpiew	16	20	21
– pomoc finansową lub rzeczową dla najuboższych	10	13	11
– pielgrzymki do miejsc kultu religijnego	8	10	6
– imprezy kulturalne, np. koncerty, teatr	5	7	5
– wyjazdy wakacyjne dla dzieci i młodzieży	3	4	4
– różne zajęcia dla młodzieży, np. spotkania, kluby, harcerstwo	3	2	4
– imprezy sportowe, turystyczne	5	4	3
– gazetkę parafialną	-	4	3
– opiekę nad dziećmi	3	4	2
– opiekę nad ludźmi starymi, niedołączonymi	2	4	2
– wypożyczalnię książek	2	3	1
– kursy zawodowe, językowe, komputerowe, korepetycje	1	1	0,3
– porady dla rodzin przeżywających rozpad, problemy wychowawcze, alkoholizm, narkomanie, przemoc	0	0,4	0,3
– porady medyczne	-	1	0,2
– inne przedsięwzięcia	4	3	3

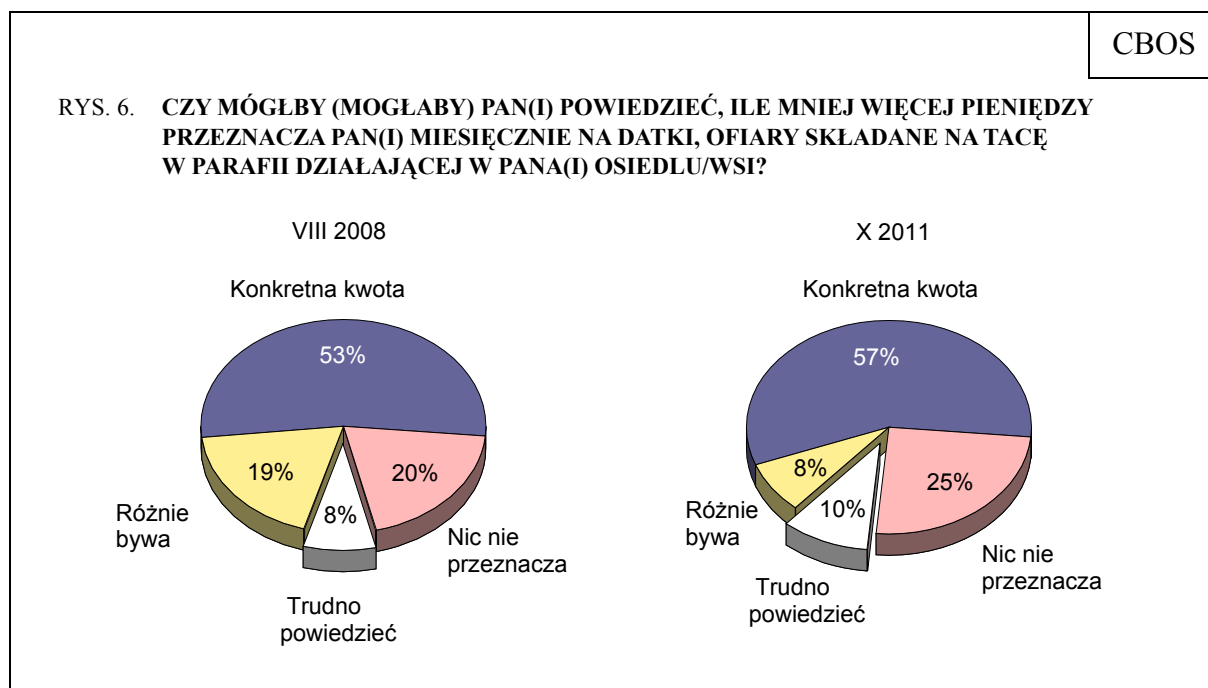
Zaangażowanie w pracę społeczną na rzecz parafii zależy przede wszystkim od poziomu uczestnictwa w praktykach religijnych i w znacznej mierze jest uwarunkowane przez te same cechy społeczno-demograficzne, które sprzyjają religijności Polaków (zob. tabele aneksowe). Spośród osób praktykujących kilka razy w tygodniu ponad połowa angażuje się na rzecz parafii i parafian w przynajmniej jeden z wymienionych wcześniej sposobów, a wśród uczęszczających do kościoła raz w tygodniu parafialni społecznicy stanowią niespełna dwie piąte. Niepraktykujący religijnie oraz czyniący to jedynie okazjonalnie również mają swoją niewielką reprezentację wśród osób społecznie angażujących się w parafii.

Tabela 9

Deklaracje częstotliwości udziału w praktykach religijnych	Odsetek osób deklarujących zaangażowanie w przynajmniej jedno przedsięwzięcie o charakterze społecznym w ich lokalnej parafii
Kilka razy w tygodniu	57
Raz w tygodniu	38
1-2 razy w miesiącu	25
Kilka razy w roku	12
W ogóle nie uczestniczą	4

OFIARY PIENIĘŻNE

Specyficzną formę zaangażowania na rzecz parafii, a jednocześnie obowiązek wynikający z przykazań kościelnych, stanowi dbałość o materialne potrzeby Kościoła⁵, która ma się wyrażać między innymi w ofiarach składanych na tacę podczas mszy. Ankietowani zapytani o to, ile pieniędzy miesięcznie przeznaczają na ten cel w swojej lokalnej parafii, w większości podawali konkretną kwotę (57%), jednak co dwunasty (8%) przyznał, że *różnie bywa*, co dziesiąty (10%) nie potrafił podać w miarę precyzyjnej wysokości, a jedna czwarta (25%) ujawniła, że nie składa żadnej ofiary na tacę. Wprawdzie nadal znaczna większość ankietowanych (75%) w jakimś stopniu wspiera finansowo swoją parafię, to można jednak zauważyć, że w ciągu ostatnich trzech lat wzrósł odsetek osób, które tego nie robią (z 20% do 25%).

Z deklaracji respondentów, którzy wymienili konkretne kwoty (N=622) wynika, że miesięcznie na ofiarę składaną na tacę przeznaczają bardzo różne sumy pieniędzy (w granicach od 1 zł do 300 zł). Ponad jedna piąta (21%) szacuje, że jest to kwota mniejsza niż 10 zł, taki sam odsetek przeznaczają na tacę ponad 20 zł, natomiast największą grupę (58%) stanowią ci, którzy wydają na ten cel od 10 do 20 zł. Średnia miesięczna kwota przeznaczana

⁵ Zob. „Katechizm Kościoła katolickiego”, Pallotinum, Poznań 1994, s. 468.

na tacę wyniosła w tym roku 18,9 zł i okazała się nieco mniejsza niż ta, która wynikała z deklaracji składanych trzy lata wcześniej (różnica = 1,30 zł).

Tabela 10

ODPOWIEDZI ANKIETOWANYCH, KTÓRZY PODALI WYSOKOŚĆ KWOTY PRZEZNACZANEJ NA OFIARĘ											
Rok	Deklaracje osób przeznaczających miesięcznie na ofiarę składaną na tacę:										Średni a kwota
	1-2 zł	3-4 zł	5 zł	6-9 zł	10 zł	11-20 zł	21-30 zł	31-40 zł	41-50 zł	powyżej 50 zł	
	w procentach										
2008 (N=570)	3	4	8	7	29	29	8	4	6	2	20,2 zł
2011 (N=622)	3	3	9	6	28	30	8	4	7	2	18,9 zł

Jeżeli do powyższych kwot dodamy konkretne miesięczne wydatki przeznaczane na tacę w innych parafiach niż ta, do której formalnie przynależą respondenci, to średnia ogólna kwota datków składanych co miesiąc na tacę wzrośnie do 21,3 zł (dla N=657). Wysokość tej średniej zależy od zaangażowania ankietowanych w praktyki religijne, a także od poziomu ich wykształcenia oraz sytuacji materialnej i zawodowej.

Mając na uwadze wyłącznie tych, którzy zadeklarowali konkretne kwoty ofiarowywane na tacę, okazuje się, że stosunkowo najczęściej na ten cel przeznaczają prywatni przedsiębiorcy (średnio 29,6 zł miesięcznie), gospodynie domowe (27,3 zł), pracownicy usług (27,0 zł), osoby praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu (26,8 zł), respondenci w wieku od 35 do 44 lat (26,6 zł), badani zadowoleni ze swojej sytuacji materialnej (25,7 zł), osiągający miesięczny dochód *per capita* w granicach od 751 zł do 1000 zł (25,5 zł), deklarujący lewicowe poglądy polityczne (25,0 zł) oraz legitymujące się wyższym wykształceniem (24,9 zł). Wysokość datków zależy także od wielkości miejsca zamieszkania – nieco więcej wydają na ten cel mieszkańcy średnich i dużych miast niż małych miejscowości, w tym zwłaszcza wsi (zob. tabele aneksowe). Należy jednak pamiętać, że dane te dotyczą tylko osób, które w pytaniu o ofiary składane na tacę zadeklarowały konkretne sumy, nie dają zatem podstaw do wypowiedziania się na temat ogółu badanych.

POCZUCIE PRZYNALEŻNOŚCI DO LOKALNEJ PARAFII

Jeżeli chodzi o subiektywne poczucie związku z lokalną parafią, to zdecydowana większość badanych (72%) uważa się za jej członków, w tym co drugi z tej grupy (36% ogółu) w pełni identyfikuje się ze swoją parafią. Nieco ponad jedna czwarta ankietowanych (28%) nie ma takiego poczucia, z czego 14% w żaden sposób się z nią nie identyfikuje. Widać więc, że deklarowane poczucie więzi z lokalną parafią, choć nadal silne, od 2005 roku powoli słabnie. Obecnie jest najniższe od początku lat dziewięćdziesiątych.

Tabela 11

Czy, ogólnie rzecz biorąc, czuje się Pan(i) członkiem parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi, czuje się Pan(i) z nią związany(a)?	Wskazania według terminów badań									
	XII '94		II '99		II '05		VIII '08		X '11	
	w procentach									
Zdecydowanie tak	38	79	32	78	45	80	33	74	36	72
Raczej tak	41		46		35		41		36	
Raczej nie	13	19	13	18	11	18	14	25	14	28
Zdecydowanie nie	6		5		7		11		14	
Trudno powiedzieć	2	2	4	4	2	2	1	1	0	0

Poczucie przynależności do wspólnoty parafialnej wiąże się przede wszystkim z poziomem zaangażowania w praktyki religijne i jest uwarunkowane przez te same czynniki społeczno-demograficzne, które kształtują uczestnictwo w mszach i nabożeństwach. Oznacza to, że jest tym silniejsze, im badani są starsi, mniej wykształceni, zajmują niższą pozycję społeczno-zawodową i mieszkają w mniejszej miejscowości (zob. tabele aneksowe).

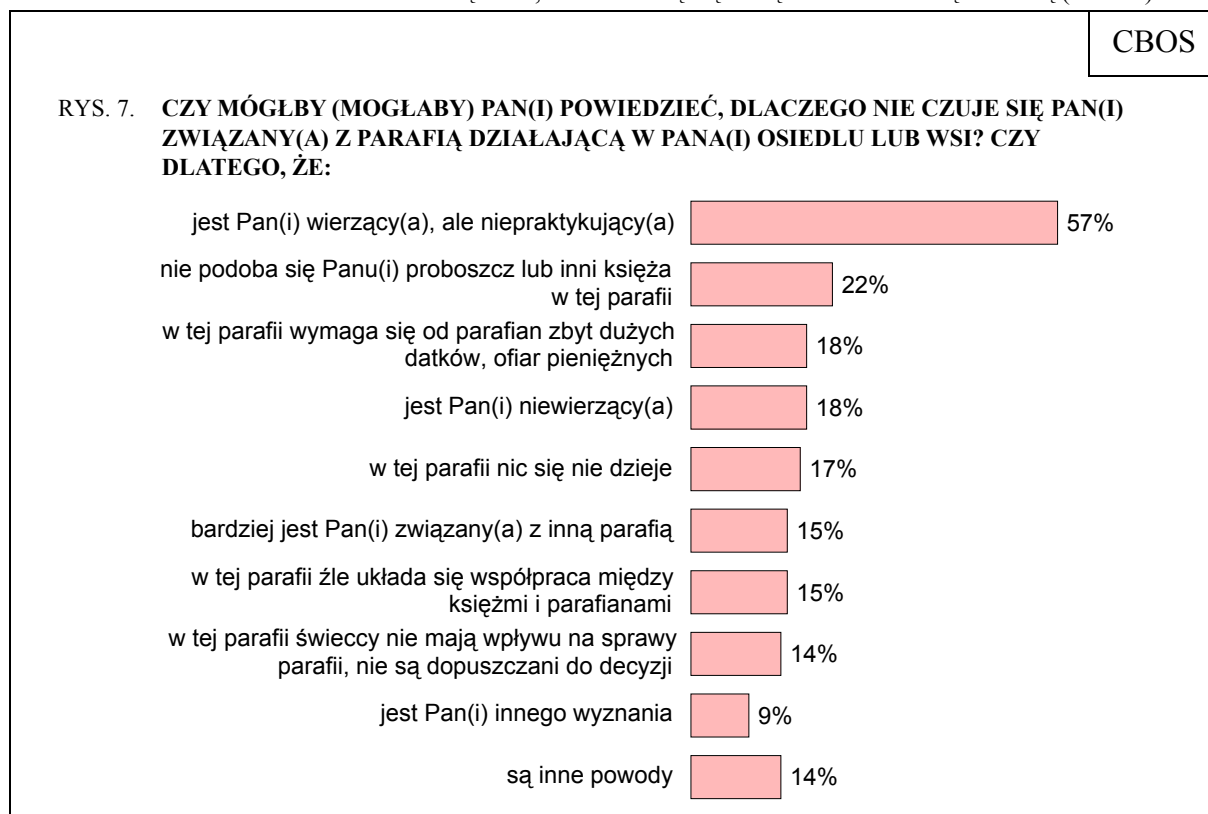
Tabela 12

Deklaracje częstotliwości udziału w praktykach religijnych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, czuje się Pan(i) członkiem parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi, czuje się Pan(i) z nią związany(a)?	
	Tak	Nie
	w procentach	
Kilka razy w tygodniu	91	9
Raz w tygodniu	90	10
1-2 razy w miesiącu	87	13
Kilka razy w roku	50	50
W ogóle nie uczestniczą	9	90

Brak związku z lokalną parafią, oprócz osób niepraktykujących religijnie i czyniących to jedynie kilka razy w roku, stosunkowo najczęściej deklarują mieszkańcy największych miast, osoby z wyższym wykształceniem i o najwyższych dochodach *per capita*, a ze względu na status zawodowy głównie kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla, a także pracownicy usług.

Respondenci, którzy nie czują związku z lokalną parafią, wskazując na przyczyny tego stanu rzeczy najczęściej wymieniają kwestie związane z brakiem lub słabością swojej wiary. Mówią, że są niewierzący (18%), wierzą, ale nie praktykują (57%) bądź też, że są innego wyznania (9%). Przynajmniej jeden z tych powodów wymieniło aż 75% spośród osób nieodczuwających więzi z lokalną parafią. Rzadziej wymieniane są konkretne zarzuty pod adresem parafii, związane głównie z jej funkcjonowaniem (w sumie wskazała na nie nieco ponad jedna trzecia z omawianej grupy badanych – 36%). Ponad jedna piąta tych, którzy nie czują związku z parafią, wśród przyczyn tej sytuacji wymienia niezadowolenie z proboszcza lub innych księży pracujących w parafii (22%), a nieco mniejszy odsetek badanych wskazuje na zbyt wygórowane wymagania finansowe (18%). Minimalnie rzadziej pojawiają się w tym kontekście argumenty, że w parafii nic się nie dzieje (17%), że współpraca między księżmi i parafianami pozostawia wiele do życzenia (15%) oraz że świeccy w parafii nie mają wpływu na jej funkcjonowanie (14%). Dodatkowym tłumaczeniem (dotyczy 15% wskazań) jest to, że z różnych powodów respondenci są bardziej przywiązani do innej parafii (np. znajdującej się w dawnym miejscu zamieszkania lub w jakiś sposób bardziej atrakcyjnej).

ODPOWIEDZI BADANYCH DEKLARUJĄCYCH, ŻE NIE CZUJĄ SIĘ ZWIĄZANI Z LOKALNĄ PARAFIĄ (N=307)

Wśród przyczyn braku poczucia więzi z parafią częściej niż trzy lata temu są obecnie wymieniane czynniki związane z religijnością badanych, a więc: nieuczestniczenie w praktykach religijnych (wzrost o 9 punktów), brak wiary (wzrost o 8 punktów) oraz wyznawania religii innej niż katolicka (wzrost o 5 punktów). Rzadziej niż w 2008 roku przytaczane są natomiast argumenty sugerujące, że w parafii nic się nie dzieje (spadek o 7 punktów), co w połączeniu z informacjami o częstszym organizowaniu w parafiach różnego rodzaju inicjatyw społecznych oraz o powszechniejszym z nich korzystaniu może sugerować, że coraz mniej parafii ogranicza się wyłącznie do pełnienia funkcji religijnych.

Tabela 13

ODPOWIEDZI BADANYCH DEKLARUJĄCYCH, ŻE NIE CZUJĄ SIĘ ZWIĄZANI Z LOKALNĄ PARAFIĄ				
Czy mógłby (mogłaby) Pan(i) powiedzieć, dlaczego nie czuje się Pan(i) związany(a) z parafią działającą w Pana(i) osiedlu lub wsi? Czy dlatego, że:	Odsetki odpowiedzi twierdzących według terminów badań			
	XII '94 N=237	II '05 N=209	VIII '08 N=283	X '11 N=307
– jest Pan(i) wierzący(a), ale niepraktykujący(a)	46	47	48	57
– nie podoba się Panu(i) proboszcz lub inni księża w tej parafii	21	17	21	22
– w tej parafii wymaga się od parafian zbyt dużych datków, ofiar pieniężnych	-	-	20	18
– jest Pan(i) niewierzący(a)	7	9	10	18
– w tej parafii nic się nie dzieje	29	17	24	17
– bardziej jest Pan(i) związany(a) z inną parafią	21	23	17	15
– w tej parafii źle układa się współpraca między księżmi i parafianami	-	10	13	15
– w tej parafii świeccy nie mają wpływu na sprawy parafii, nie są dopuszczani do decyzji	-	15	16	14
– jest Pan(i) innego wyznania	-	-	4	9
– są inne powody	22	16	11	14

SUBIEKTYWNA OCENA WPLYWU NA SPRAWY LOKALNEJ PARAFII

Osoby, które nie czują się związane z lokalną parafią, wśród powodów tej sytuacji wymieniają m.in. brak wpływu na jej funkcjonowanie, co przejawia się w tym, że parafianie nie są dopuszczani do współdecydowania o sprawach parafii. Pojawia się zatem pytanie, jaka część ogółu społeczeństwa ma poczucie wpływu na to, co dzieje się w lokalnej parafii oraz, jakie są aspiracje w tej dziedzinie tych, którzy takiego wpływu nie odczuwają.

Podobnie jak trzy i sześć lat temu zdecydowana większość badanych (84%, od 2005 roku łączny wzrost o 4 punkty) jest zdania, że nie ma wpływu na sprawy lokalnej parafii, w tym 45% (od 2005 roku wzrost o 5 punktów) stwierdza to zdecydowanie. Tylko niespełna

jedna ósma respondentów (12%, spadek od 2005 roku o 3 punkty) uważa, że ma wpływ na to, co się w niej dzieje, przy czym zaledwie 2% wyraża tę opinię z pełnym przekonaniem. Od 2005 roku można zatem obserwować pewne minimalne symptomy osłabiania się poczucia wpływu Polaków na funkcjonowanie ich lokalnych parafii.

Tabela 14

Jak Pan(i) ocenia, czy Pan(i) ma wpływ na sprawy parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi?	Wskazania według terminów badań					
	II 2005		VIII 2008		X 2011	
	w procentach					
Zdecydowanie tak	2	15	2	13	2	12
Raczej tak	13		11		10	
Raczej nie	40	80	40	83	39	84
Zdecydowanie nie	40		43		45	
Trudno powiedzieć	5	5	4	4	4	4

Poczucie wpływu na sprawy lokalnej parafii jest tym większe, im częstszy udział w praktykach religijnych. Okazuje się jednak, że również zdecydowana większość tych, którzy praktykują kilka razy w tygodniu (65%) nie odczuwa takiego wpływu. W przypadku uczęszczających na msze i nabożeństwa raz w tygodniu brak poczucia współdecydowania o sprawach parafialnych dotyczy aż 79% badanych, natomiast wśród praktykujących nieregularnie i w ogóle niepraktykujących jest on niemal powszechny.

Tabela 15

Deklaracje częstotliwości udziału w praktykach religijnych	Jak Pan(i) ocenia, czy Pan(i) ma wpływ na sprawy parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
Kilka razy w tygodniu	35	65	0
Raz w tygodniu	17	79	4
1-2 razy w miesiącu	7	89	4
Kilka razy w roku	3	91	6
W ogóle nie uczestniczą	1	93	7

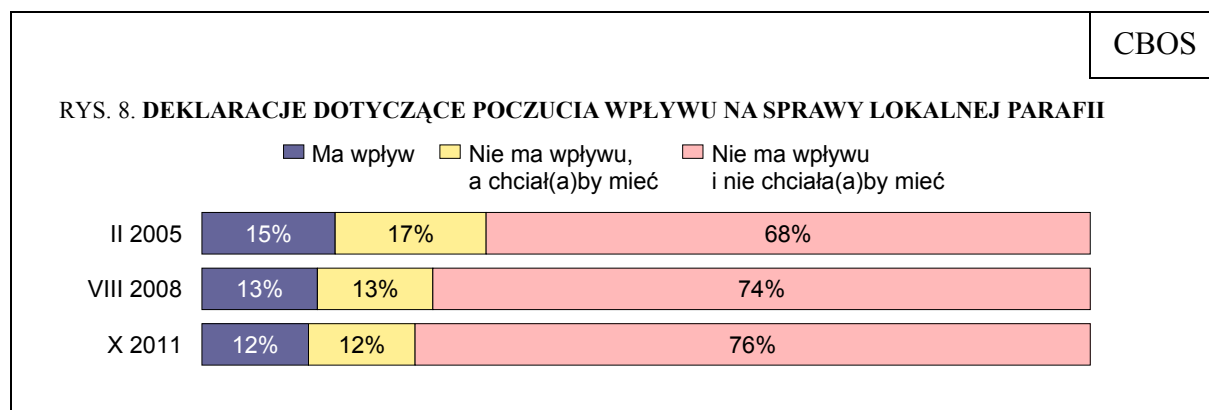
Poczucie wpływu na to, co się dzieje w parafii, nieco częściej niż innym towarzyszy pracownikom średniego szczebla (19%), kadrze zarządzającej i specjalistom z wyższym wykształceniem (18%), rolnikom (17%), osobom o prawicowych poglądach politycznych (17%), respondentom legitymującym się dyplomem wyższej uczelni (16%) oraz badanym mającym co najmniej 65 lat (zob. tabele aneksowe).

Mimo że zdecydowana większość respondentów uważa, że nie ma wpływu na życie lokalnej parafii, tylko nieliczni z tej grupy (w sumie 14%) chcieliby go mieć. I choć od 2008 roku odsetek osób zainteresowanych możliwością współdecydowania o sprawach parafialnych utrzymuje się na niezmiennym poziomie, to przybyło (o 8 punktów) tych, którzy w sposób kategoryczny przyznają, że nie mają takich aspiracji. Znacznie mniejsza niż w poprzednich latach jest natomiast liczba osób, które nie potrafią stwierdzić, czy zależy im na aktywnym udziale w życiu parafii, czy też nie.

Tabela 16

Czy chciał(a)by Pan(i) mieć wpływ na sprawy parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi?	Odpowiedzi deklarujących, że nie mają wpływu na sprawy parafii					
	II 2005 N=905		VIII 2008 N=935		X 2011 N=916	
	w procentach					
Zdecydowanie tak	3	19	2	14	3	14
Raczej tak	16		12		11	
Raczej nie	39	71	43	75	43	83
Zdecydowanie nie	32		32		40	
Trudno powiedzieć	10	10	11	11	3	3

Z połączenia odpowiedzi na obydwa pytania wynika, że poczucie wpływu na sprawy lokalnej parafii ma niespełna co ósmy badany (12%), tyle samo osób (12%) wprowadzić nie ma takiego wpływu, ale chciałoby współdecydować o sprawach parafii, natomiast zdecydowana większość (76%) nie ma ani wpływu, ani aspiracji w tym względzie. Jak pokazują nasze badania, od 2005 roku coraz więcej osób odczuwa brak poczucia podmiotowości i potrzebę współkształtowania środowiska parafialnego.

Lokalna parafia niezmiennie stanowi centrum życia religijnego znacznej większości Polaków przy czym – co istotne – to religijne zaangażowanie ogranicza się zazwyczaj do mniej lub bardziej regularnego uczestniczenia w praktykach religijnych. Niewiele osób pogłębia swoją wiarę we wspólnotach modlitewnych.

Parafia to jednak coraz częściej nie tylko miejsce formacji duchowej i religijnej. Ponad dwie piąte badanych (wzrost od 2008 roku o 8 punktów procentowych) przyznaje się do korzystania z różnego rodzaju parafialnych inicjatyw o charakterze społecznym. Co ważne, średni poziom uczestnictwa w organizowanych przez parafię przedsięwzięciach, które nie mają charakteru *stricte* religijnego, jest obecnie najwyższy od tego, który monitorujemy. Znacznie częściej niż trzy lata temu badani przyznają się do uczestniczenia w imprezach kulturalnych oraz sportowo-turystycznych organizowanych w ich parafiach.

O ile korzystanie z parafialnych inicjatyw o charakterze społecznym rośnie, o tyle poziom społecznego zaangażowania w życie parafii od sześciu lat utrzymuje się na w miarę stałym poziomie i dotyczy około jednej trzeciej spośród ogółu ankietowanych. Zmienia się natomiast poczucie więzi z parafią – choć nadal jest ono silne, to obecnie osiąga poziom najniższy od początku lat dziewięćdziesiątych. Ponadto od 2005 roku można obserwować minimalne osłabianie wpływu Polaków na funkcjonowanie parafii zlokalizowanych w rejonie ich miejsca zamieszkania. Zdecydowana większość badanych uważa, że nie ma takiego wpływu i, co symptomatyczne, tylko nieliczni z tej grupy chcieliby go mieć. Może to sugerować, że znaczna część respondentów traktuje parafię jako swoistą instytucję usługową służącą do zaspokajania potrzeb religijnych, a także – coraz częściej – pozareligijnych, bez specjalnych zobowiązań ze strony „usługobiorców”. Może jedynie poza miesięczną ofiarą składaną na tacę w kwocie około 20 złotych.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Czy mógłby/mogłaby Pan(i) powiedzieć, gdzie, w jakim kościele, w jakiej parafii zazwyczaj uczestniczy Pan(i) w praktykach religijnych?					Liczba osób
		W kościele parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi	W kościele innej parafii, wybranej przez Pana(i) lub rodzinę	W różnych kościołach, parafiach	Nie uczestniczy Pan(i) w praktykach religijnych lub bierze w nich udział bardzo rzadko, jedynie z okazji ślubu, chrztu, pogrzebu itp.	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		70	7	6	15	2	1092
Płeć	Mężczyźni	66	4	6	22	2	515
	Kobiety	74	9	6	9	1	577
Wiek	18-24 lata	60	5	10	24	1	147
	25-34	67	6	8	19	1	222
	35-44	69	9	4	17	1	159
	45-54	74	7	8	8	3	170
	55-64	70	8	5	15	2	213
	65 lat i więcej	81	5	3	9	2	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	83	4	5	8	0	420
	Miasto do 20 tys.	75	5	5	14	1	141
	20-100 tys.	72	9	3	14	2	209
	101-500 tys.	56	7	7	25	4	178
	501 tys. i więcej mieszk.	43	10	15	29	2	144
Wykształcenie	Podstawowe	78	4	4	12	2	268
	Zasadnicze zawodowe	79	6	3	11	1	267
	Średnie	64	8	7	20	1	368
	Wyższe	58	9	11	17	3	190
Grupa społ.-zaw. Pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	56	6	13	19	6	87
	Średni personel, technicy	67	11	10	10	2	40
	Pracownicy adm.-biurowi	67	9	5	17	3	79
	Pracownicy usług	67	9	4	20	1	82
	Robotnicy wykwalifikowani	73	4	6	16	1	114
	Robotnicy niewykwalifik.	63	8	10	18	1	56
	Rolnicy	86	3	7	4		58
Pracujący na własny rach.	64	10	6	20		52	
Bierni zawodowo	Renciści	73	5	2	16	4	80
	Emeryci	82	5	3	9	1	220
	Uczniowie i studenci	54	3	13	28	2	86
	Bezrobotni	65	14	4	15	1	66
	Gospodynie domowe i inni	75	7	5	12		72
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	66	8	8	16	1	130
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	60	7	10	18	5	113
	sekt. pryw. poza rolnict.	67	7	8	18		226
	prywatnym gosp. rolnym	86		12	3		52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	81	5	2	11	1	206
	501-750	80	5	4	10		137
	751-1000	76	5	5	12	1	163
	1001-1500	66	4	8	16	5	173
	Powyżej 1500 zł	56	10	9	23	2	174
Ocena własnych war. mater.	Złe	71	9	2	16	2	166
	Średnie	73	5	7	13	2	527
	Dobre	66	7	7	18	1	400
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	92	8				48
	Raz w tygodniu	87	6	7		1	538
	1-2 razy w miesiącu	81	7	11	1	0	182
	Kilka razy w roku	52	13	5	29	1	170
	W ogóle nie uczestniczy	13	1	2	76	8	154
Poglądy polityczne	Lewica	67	7	4	20	2	181
	Centrum	69	5	8	16	1	326
	Prawica	73	8	6	11	1	333
	Trudno powiedzieć	70	6	6	16	2	253

Tabela 2

		Deklaracje przynależności do jakiejś wspólnoty modlitewnej		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		7	93	1099
Płeć	Mężczyźni	4	96	519
	Kobiety	11	89	580
Wiek	18-24 lata	4	96	147
	25-34	1	99	222
	35-44	4	96	160
	45-54	4	96	171
	55-64	8	92	216
	65 lat i więcej	23	77	183
Miejsce zamieszkania	Wieś	12	88	420
	Miasto do 20 tys.	7	93	141
	20-100 tys.	5	95	211
	101-500 tys.	5	95	180
	501 tys. i więcej mieszk.	3	97	146
Wykształcenie	Podstawowe	15	85	268
	Zasadnicze zawodowe	6	94	268
	Średnie	6	94	370
	Wyższe	2	98	193
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	1	99	88
	Średni personel, technicy	3	97	41
	Pracownicy adm.-biurowi	3	97	81
	Pracownicy usług	5	95	82
	Robotnicy wykwalifikowani	3	97	114
	Robotnicy niewykwalifik.	6	94	56
	Rolnicy	6	94	58
	Pracujący na własny rach.	4	96	53
Bierni zawodowo	Renciści	10	90	80
	Emeryci	18	82	222
	Uczniowie i studenci	5	95	86
	Bezrobotni	3	97	66
	Gospodynie domowe i inni	11	89	72
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2	98	131
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	3	97	115
	sekt. prywat. poza rolnict.	3	97	227
	prywatnym gosp. rolnym	2	98	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	14	86	206
	501-750	9	91	138
	751-1000	6	94	163
	1001-1500	8	92	174
	Powyżej 1500 zł	4	96	176
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	90	167
	Średnie	10	90	530
	Dobre	4	96	402
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	49	51	49
	Raz w tygodniu	9	91	538
	1-2 razy w miesiącu	5	95	182
	Kilka razy w roku	1	99	171
	W ogóle nie uczestniczy		100	159
Poglądy polityczne	Lewica	4	96	183
	Centrum	5	95	327
	Prawica	11	89	334
	Trudno powiedzieć	9	91	256

Tabela 3

		Odsetek osób, które deklarują, że one lub członkowie ich rodzin:		Liczba osób
		korzystają z przynajmniej jednej inicjatywy parafialnej	nie korzystają z żadnej inicjatywy parafialnej	
		%	%	
Ogółem		41	59	1099
Płeć	Mężczyźni	37	63	519
	Kobiety	45	55	580
Wiek	18-24 lata	44	56	147
	25-34	34	66	222
	35-44	44	56	160
	45-54	41	59	171
	55-64	41	59	216
	65 lat i więcej	43	57	183
Miejsce zamieszkania	Wieś	39	61	420
	Miasto do 20 tys.	49	51	141
	20-100 tys.	45	55	211
	101-500 tys.	41	59	180
	501 tys. i więcej mieszk.	31	69	146
Wykształcenie	Podstawowe	40	60	268
	Zasadnicze zawodowe	42	58	268
	Średnie	40	60	370
	Wyższe	42	58	193
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	39	61	88
	Średni personel, technicy	30	70	41
	Pracownicy adm.-biurowi	36	64	81
	Pracownicy usług	40	60	82
	Robotnicy wykwalifikowani	40	60	114
	Robotnicy niewykwalifik.	42	58	56
	Rolnicy	45	55	58
	Pracujący na własny rach.	36	64	53
Bierni zawodowo	Renciści	40	60	80
	Emeryci	46	54	222
	Uczniowie i studenci	39	61	86
	Bezrobotni	43	57	66
	Gospodynie domowe i inni	41	59	72
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	44	56	131
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	37	63	115
	sekt. pryw. poza rolnict.	36	64	227
	prywatnym gosp. rolnym	45	55	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	51	49	206
	501-750	46	54	138
	751-1000	42	58	163
	1001-1500	43	57	174
	Powyżej 1500 zł	38	62	176
Ocena własnych war. mater.	Złe	34	66	167
	Średnie	40	60	530
	Dobre	44	56	402
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	70	30	49
	Raz w tygodniu	52	48	538
	1-2 razy w miesiącu	38	62	182
	Kilka razy w roku	26	74	171
	W ogóle nie uczestniczy	13	87	159
Poglądy polityczne	Lewica	43	57	183
	Centrum	36	64	327
	Prawica	47	53	334
	Trudno powiedzieć	38	62	256

Tabela 4

		Odsetek osób, które deklarują, że:		Liczba osób
		angażują się w przynajmniej jedno z działań podejmowanych w parafii	nie angażują się w żadne działania podejmowane w parafii	
		%	%	
Ogółem		28	72	1099
Płeć	Mężczyźni	30	70	519
	Kobiety	25	75	580
Wiek	18-24 lata	24	76	147
	25-34	24	76	222
	35-44	33	67	160
	45-54	33	67	171
	55-64	28	72	216
	65 lat i więcej	25	75	183
Miejsce zamieszkania	Wieś	43	57	420
	Miasto do 20 tys.	25	75	141
	20-100 tys.	15	85	211
	101-500 tys.	16	84	180
	501 tys. i więcej mieszk.	18	82	146
Wykształcenie	Podstawowe	31	69	268
	Zasadnicze zawodowe	36	64	268
	Średnie	22	78	370
	Wyższe	23	77	193
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	24	76	88
	Średni personel, technicy	29	71	41
	Pracownicy adm.-biurowi	22	78	81
	Pracownicy usług	30	70	82
	Robotnicy wykwalifikowani	23	77	114
	Robotnicy niewykwalifik.	26	74	56
	Rolnicy	55	45	58
	Pracujący na własny rach.	28	72	53
Bierni zawodowo	Renciści	33	67	80
	Emeryci	26	74	222
	Uczniowie i studenci	23	77	86
	Bezrobotni	20	80	66
	Gospodynie domowe i inni	34	66	72
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	29	71	131
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	20	80	115
	sekt. pryw. poza rolnict.	28	72	227
	prywatnym gosp. rolnym	53	47	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	39	61	206
	501-750	37	63	138
	751-1000	30	70	163
	1001-1500	27	73	174
	Powyżej 1500 zł	13	87	176
Ocena własnych war. mater.	Złe	23	77	167
	Średnie	30	70	530
	Dobre	27	73	402
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	57	43	49
	Raz w tygodniu	38	62	538
	1-2 razy w miesiącu	25	75	182
	Kilka razy w roku	12	88	171
	W ogóle nie uczestniczy	4	96	159
Poglądy polityczne	Lewica	25	75	183
	Centrum	25	75	327
	Prawica	30	70	334
	Trudno powiedzieć	29	71	256

Tabela 5

		Średnia miesięczna kwota przeznaczana w ramach ofiary na tacę	Odchylenie standardowe	Liczba osób
Ogółem		21,32	21,79	657
Płeć	Mężczyźni	20,56	15,98	278
	Kobiety	21,88	25,22	379
Wiek	18-24 lata	24,52	39,60	70
	25-34	19,70	17,74	134
	35-44	26,56	19,31	99
	45-54	22,75	23,58	98
	55-64	20,64	17,68	133
	65 lat i więcej	16,63	13,72	122
Miejsce zamieszkania	Wieś	18,90	16,80	285
	Miasto do 20 tys.	21,80	18,50	84
	20-100 tys.	23,31	31,36	128
	101-500 tys.	24,08	19,42	89
	501 tys. i więcej mieszk.	23,43	24,42	71
Wykształcenie	Podstawowe	17,17	16,66	167
	Zasadnicze zawodowe	19,52	14,45	182
	Średnie	24,45	29,33	203
	Wyższe	24,93	21,18	106
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	24,38	19,34	52
	Średni personel, technicy	22,71	16,77	25
	Pracownicy adm.-biurowi	24,74	29,67	41
	Pracownicy usług	26,98	44,48	53
	Robotnicy wykwalifikowani	18,21	13,17	70
	Robotnicy niewykwalifik.	16,31	15,58	30
	Rolnicy	21,46	15,93	39
	Pracujący na własny rach.	29,58	22,67	28
Bierni zawodowo	Renciści	14,97	7,96	41
	Emeryci	17,84	15,06	154
	Uczniowie i studenci	19,66	14,02	36
	Bezrobotni	22,85	23,65	40
	Gospodynie domowe i inni	27,33	24,06	49
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	28,71	42,27	77
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	18,62	14,02	63
	sekt. pryw. poza rolnict.	22,87	18,48	134
	prywatnym gosp. rolnym	22,53	16,31	35
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	19,75	17,45	140
	501-750	17,43	16,76	95
	751-1000	25,53	35,30	113
	1001-1500	22,59	18,75	103
	Powyżej 1500 zł	23,63	17,76	104
Ocena własnych war. mater.	Złe	17,40	13,39	90
	Średnie	19,05	16,93	320
	Dobre	25,68	28,23	247
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	26,76	21,60	40
	Raz w tygodniu	22,66	24,26	425
	1-2 razy w miesiącu	17,56	12,62	133
	Kilka razy w roku	14,94	17,30	47
	W ogóle nie uczestniczy	22,51	16,58	11
Poglądy polityczne	Lewica	25,04	35,07	102
	Centrum	19,61	16,37	201
	Prawica	23,05	20,80	217
	Trudno powiedzieć	18,29	16,24	136

Tabela 6

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, czuje się Pan(i) członkiem parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi, czuje się Pan(i) z nią związany(a)?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		72	28	1094
Płeć	Mężczyźni	66	34	517
	Kobiety	77	22	577
Wiek	18-24 lata	64	34	144
	25-34	62	38	222
	35-44	66	34	159
	45-54	76	24	171
	55-64	75	25	214
	65 lat i więcej	87	12	183
Miejsce zamieszkania	Wieś	86	14	417
	Miasto do 20 tys.	78	22	141
	20-100 tys.	69	30	209
	101-500 tys.	56	42	180
	501 tys. i więcej mieszk.	49	51	146
Wykształcenie	Podstawowe	81	18	267
	Zasadnicze zawodowe	78	22	267
	Średnie	67	32	368
	Wyższe	59	41	191
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	55	45	88
	Średni personel, technicy	73	27	41
	Pracownicy adm.-biurowi	63	37	79
	Pracownicy usług	56	42	81
	Robotnicy wykwalifikowani	74	26	114
	Robotnicy niewykwalifik.	70	30	56
	Rolnicy	92	6	58
	Pracujący na własny rach.	66	34	53
Bierni zawodowo	Renciści	76	24	80
	Emeryci	88	12	222
	Uczniowie i studenci	64	35	85
	Bezrobotni	65	35	66
	Gospodynie domowe i inni	68	32	72
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	63	36	130
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	61	38	114
	sekt. pryw. poza rolnict.	66	34	226
	prywatnym gosp. rolnym	91	9	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	80	20	206
	501-750	81	19	135
	751-1000	75	24	163
	1001-1500	77	22	174
	Powyżej 1500 zł	57	43	176
Ocena własnych war. mater.	Złe	70	30	167
	Średnie	74	25	528
	Dobre	70	30	398
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	91	9	49
	Raz w tygodniu	90	9	537
	1-2 razy w miesiącu	87	13	180
	Kilka razy w roku	50	50	171
	W ogóle nie uczestniczy	9	90	157
Poglądy polityczne	Lewica	65	35	183
	Centrum	70	29	325
	Prawica	78	22	334
	Trudno powiedzieć	71	29	252

Tabela 7

		Jak Pan(i) ocenia, czy Pan(i) ma wpływ na sprawy parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		12	84	4	1091
Płeć	Mężczyźni	12	83	5	517
	Kobiety	11	85	4	575
Wiek	18-24 lata	5	92	2	147
	25-34	11	85	3	222
	35-44	14	80	6	158
	45-54	12	84	4	169
	55-64	11	85	4	212
	65 lat i więcej	15	78	7	183
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	82	4	418
	Miasto do 20 tys.	9	87	4	141
	20-100 tys.	10	86	4	209
	101-500 tys.	9	85	6	178
	501 tys. i więcej mieszk.	11	82	6	145
Wykształcenie	Podstawowe	12	84	4	267
	Zasadnicze zawodowe	11	85	4	268
	Średnie	10	86	4	365
	Wyższe	16	78	6	191
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	18	75	7	87
	Średni personel, technicy	19	79	2	41
	Pracownicy adm.-biurowi	5	87	7	80
	Pracownicy usług	9	84	7	82
	Robotnicy wykwalifikowani	9	89	2	113
	Robotnicy niewykwalifik.	7	88	5	54
	Rolnicy	17	81	2	58
	Pracujący na własny rach.	8	86	6	53
Bierni zawodowo	Renciści	11	86	3	80
	Emeryci	14	81	5	221
	Uczniowie i studenci	5	93	2	86
	Bezrobotni	13	86	1	66
	Gospodynie domowe i inni	14	80	5	70
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	12	82	6	131
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	87	6	112
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	85	4	226
	prywatnym gosp. rolnym	13	83	4	51
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	11	85	4	204
	501-750	13	85	2	138
	751-1000	11	86	3	162
	1001-1500	14	82	4	173
	Powyżej 1500 zł	12	81	7	174
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	90	4	165
	Średnie	12	84	4	527
	Dobre	14	81	5	399
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	35	65		49
	Raz w tygodniu	17	79	4	534
	1-2 razy w miesiącu	7	89	4	182
	Kilka razy w roku	3	91	6	170
	W ogóle nie uczestniczy	1	93	7	156
Poglądy polityczne	Lewica	9	86	4	182
	Centrum	8	89	3	327
	Prawica	17	77	5	331
	Trudno powiedzieć	10	85	5	251

Tabela 8

		Czy chciał(a)by Pan(i) mieć wpływ na sprawy parafii działającej w Pana(i) osiedlu/wsi?*			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		14	83	3	916
Płeć	Mężczyźni	13	83	4	430
	Kobiety	15	82	3	487
Wiek	18-24 lata	16	82	2	136
	25-34	15	81	4	190
	35-44	18	80	2	126
	45-54	15	80	5	142
	55-64	13	85	3	180
	65 lat i więcej	9	88	3	143
Miejsce zamieszkania	Wieś	13	84	3	344
	Miasto do 20 tys.	15	80	5	123
	20-100 tys.	20	80	1	179
	101-500 tys.	13	83	4	151
	501 tys. i więcej mieszk.	8	87	5	120
Wykształcenie	Podstawowe	16	81	2	225
	Zasadnicze zawodowe	14	82	4	229
	Średnie	13	84	3	314
	Wyższe	12	84	4	148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	12	84	5	65
	Średni personel, technicy	8	89	3	32
	Pracownicy adm.-biurowi	10	88	2	70
	Pracownicy usług	16	81	3	68
	Robotnicy wykwalifikowani	13	82	4	100
	Robotnicy niewykwalifik.	9	89	2	48
	Rolnicy	14	82	4	47
Pracujący na własny rach.	7	84	9	45	
Bierni zawodowo	Renciści	18	79	3	68
	Emeryci	12	85	3	178
	Uczniowie i studenci	20	80		81
	Bezrobotni	23	74	4	57
	Gospodynie domowe i inni	19	79	2	57
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	10	84	6	108
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	12	86	2	97
	sekt. pryw. poza rolnict.	13	82	5	193
	prywatnym gosp. rolnym	14	81	5	42
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	20	80	1	175
	501-750	14	84	2	117
	751-1000	16	82	2	140
	1001-1500	13	83	4	142
	Powyżej 1500 zł	13	84	3	141
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	81	2	148
	Średnie	12	84	4	444
	Dobre	16	81	3	324
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	19	81		32
	Raz w tygodniu	20	77	4	423
	1-2 razy w miesiącu	11	87	3	162
	Kilka razy w roku	9	88	4	155
	W ogóle nie uczestniczy	6	92	2	145
Poglądy polityczne	Lewica	14	83	2	157
	Centrum	13	83	4	290
	Prawica	16	82	2	256
	Trudno powiedzieć	14	83	3	214

* Na pytanie odpowiadali wyłącznie ci, którzy deklarują, że nie mają wpływu na sprawy swojej parafii (N=916)